

АЛИФБО

Китобда ҳарфларнинг алоҳида, сўз боши, сўз ўртаси ва сўз охиридаги шакллари хаттотлик намунаси асосида аниқ ва катта шаклда берилган. Шунингдек, китобнинг иллюстрацияси, расмлар билан безатилгани ўқувчининг ҳар бир ҳарфни ва расм остидаги сўзни осон ёдлашини таъминлайди. Ҳар бир ҳарф сўнггида кичик лугатнинг берилиши ўқувчи сўз бойлигини оширишга ёрдам беради.

Тузувчи:
Анвар АҲМАД:

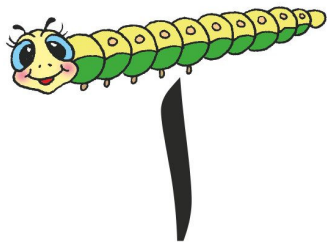
Тақризчилар:
Алибек РУСТАМОВ,
филология.фанлари доктори, академик

Рашид ЗОҲИДОВ,
филология.фанлари Номзоди, ЎЗ МУ араб тили ўқитувчиси

Маслаҳатчи:
Носирхўжа ОРИФХЎЖАЕВ,
ТДШУ араб филологияси кафедраси мудир

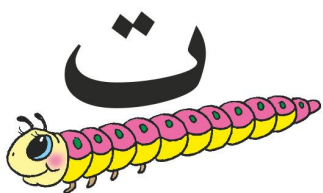
Китоб мактабгача ёшдаги ва бошланғич синф ўқувчилари билан бир қаторда тил ўрганишни истаганлар учун мактабдан ташқари қўлланма сифатида тавсия этилади. Китоб ўзбек тили алифбеси тартибида тузилган. Унинг “Алифбеве” қисмида ҳарфлар иштирокида сўзларни ўқиш, ёдлаш ва содда жумлалар тузиш мақсад қилинган. Кейинги қисми бўлган “Ўқиш китоби”да эса ўқиш ва ёзишда керак бўладиган дастлабки қоидалар берилади.

Бир нечта ҳаракат қуртчалари ўрмалаб араб ҳарфларининг ичига кириб қолишди.

Улардан бири «алиф» номли ҳарфнинг устига жойлашди ва деди:

– Менинг номим «фатҳа», дўстларим мени қисқагина «А» деб чақиривади. Энди мени қайси ҳарфнинг устида кўрсангиз, қисқа исмишни шу ҳарфга қўшиб ўқинг.

Иккинчиси эса «Та» номли ҳарфнинг тагига кириб олди ва деди:

– Менинг номим «каса», дўстларим мени қисқагина «И» деб чақиривади. Энди мени қайси ҳарфнинг тагига кўрсангиз, қисқа исмишни шу ҳарфга қўшиб ўқинг.

Учинчи қуртча «Ба» номли ҳарфнинг устига бир оз буралиб ўрнашди ва деди:

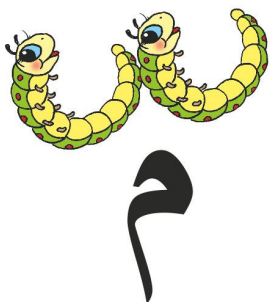
– Менинг номим «дамма», дўстларим мени қисқагина «У» деб чақиривади. Энди мени қайси ҳарфнинг устида кўрсангиз, қисқа исмишни шу ҳарфга қўшиб ўқинг.

Тўртинчи қуртча «Фа» номли ҳарфнинг устига ҳалқа бўлиб жойлашди, лекин ҳеч нарса демади.

– Сенинг исмига нима ва сени қандай чақирайлик? – сўрашди болалар.

– Менинг номим «сукун», мен сокинликни яхши кўраман, шунинг учун мени чақирманг, тагимда турган ҳарфни чақираверинг, – деди.

Ажралмас дўст икки қуртчалар эса «Мим» номли ҳарфнинг устига ёй шаклида ёнма-ён жойлашишди, ва:

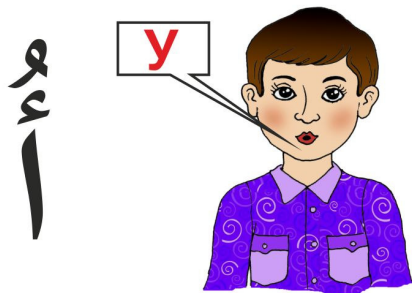
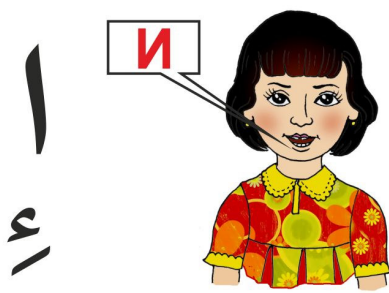
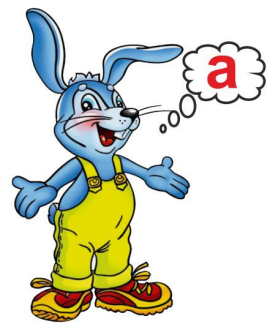
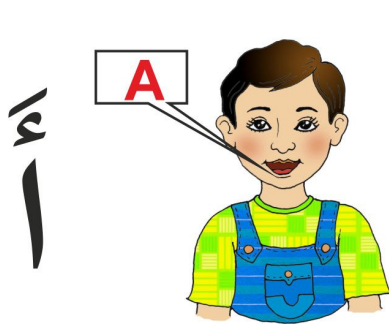
– Бизнинг номимиз «ташдид». Агар бизни бирор ҳарф устида кўриб қолсангиз, ўша ҳарфни ҳар биримиз учун биттадан, яъни икки марта ўқинг, – дейишди.

Сўз охирида	Сўз ўртасида	Сўз бошида	Алоҳида шакли
┌	┌		

Алиф

Менинг исмим «ҳамза», – деди мана бу белги **ﺀ**. Биз «алиф» билан дўстмиз, агар бизни бирга кўрсангиз, мен ушлаб турган ҳаракатни ўқийверинг.

Handwriting practice area with a blue pen icon and lines for writing. The first line shows the letters 'А' and 'а' in red. The second line shows the letters 'И' and 'и' in black. The third line shows the letter 'У' in black. A blue pen icon is shown on the right side of the lines.

Сўз
охирيدا

ب

Сўз
ўртасида

ب

Сўз
бошида

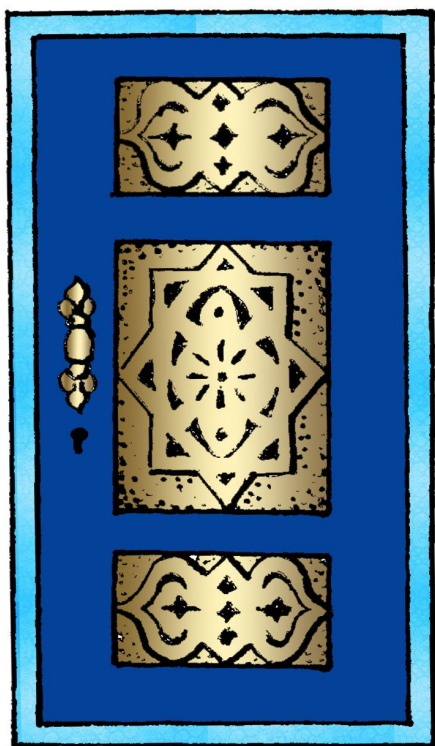
ب

Алоҳида
шакли

ب

ب

Ба Б

بَاب

بَابَا

أَب

Алифдан олдинги ҳарфнинг ҳаракати фатҳа бўлса, “а” товуши чўзиб ўқилади. **بَابَا**

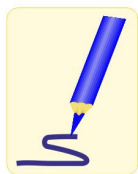
Луўат

Ота – **أَب**

Ота – **بَابَا**

Эшик – **بَاب**

ب

ب

ب

ب

بَاب

بَابَا

أَب

Сўз
охирида

ن

Сўз
ўртасида

ذ

Сўз
бошида

ذ

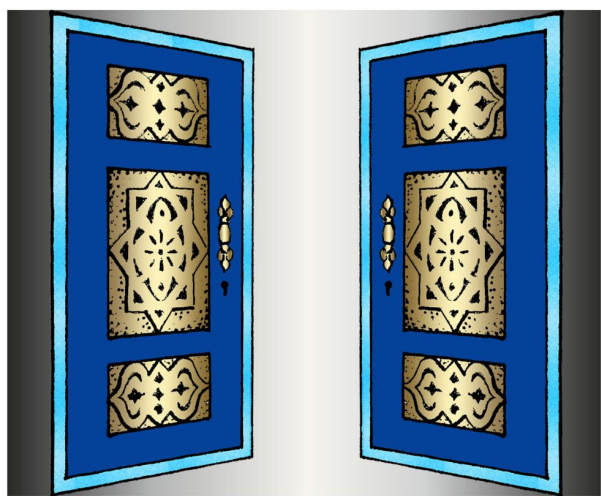
Алоҳида
шакли

ن

ن

Нун

Н

بَابَانِ

اِبْنِ

اَنَا

Луғат

Икки эшик - بابَانِ

Мен - اَنَا

Кўил - اِبْنِ

ن

ذ

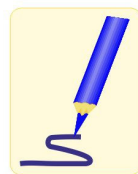
ذ

ن

بَابَانِ

اِبْنِ

اَنَا

Сўз
охирيدا

ت

Сўз
ўртасида

ت

Сўз
бошида

ت

Алоҳида
шакли

ت

ت

Ta

T

بِنْت

بِنَات

أَنْتِ

أَنْتَ

Луғат

Сен
(ўғил бола) – أَنْتَ

Сен
(қиз бола) – أَنْتِ

Қиз – بِنْت

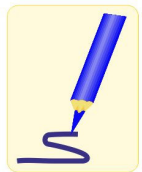
Қизлар – بِنَات

ت

ت

ت

ت

أَنْتِ

أَنْتَ

بِنَات

بِنْت

Сўз
охирида

ث

Сўз
ўртасида

ث

Сўз
бошида

ث

Алоҳида
шакли

ث

ث

Ca

C

أثاث

Луғат

Исбот – اثبات

Мебель – أثاث

Собит – ثابت

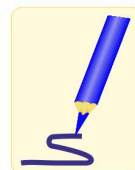
Мебеллар – اثاثات

ث

ث

ث

ث

ثابت

اثبات

اثاثات

اثاث

Сўз
охирيدا

ي

Сўз
ўртасида

ي

Сўз
бошида

ي

Алоҳида
шакли

ي

ي
Йа Й

ثِيَاب

بَيْت

* **ي** ҳаракатсиз бўлиб, ундан олинги ҳарф касралик бўлса, “и” товуши чўзиб ўқилади. **تَيْن** – анжир

Луғат

Анжир – تَيْن

Уй –

بَيْت

Кийимлар – ثِيَاب

Қаерда – أَيَّن

Эй... – يَا

ي

ي

ي

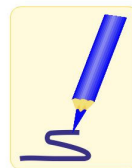
ي

أَيْنَ

تَيْنَ

ثِيَاب

بَيْت

Сўз
охирида

ل

Сўз
ўртасида

ل

Сўз
бошида

ل

Алоҳида
шакли

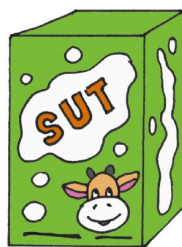
ل

ل

Лам л

لَبَّان

لَبَن

بُئْبُل

★ Лам ҳарфига алифнинг уланиши

لا لا لا

Луғат

Йўқ – لا

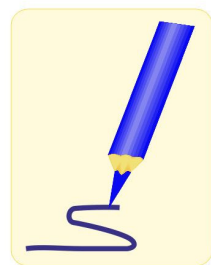
Сут – لَبَن

Менда бор – لِي

Сут сотувчи – لَبَّان

Бизда бор – لَنَا

Булбул – بُئْبُل

لَبَن لَبَّان بُئْبُل لِي لَنَا

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

ك

ك

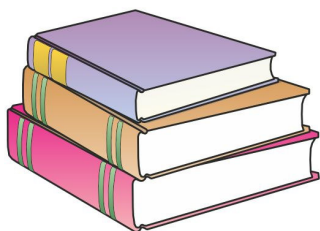
ك

ك

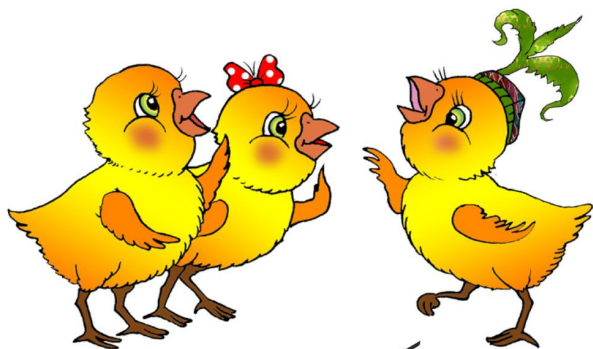
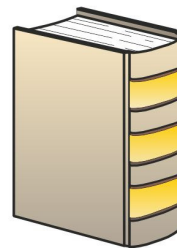
ك

Каф К

كُتِبَ

كِتَاب

كِتَاكَيْت

كَلْب

Луғат

Жўжалар – كِتَاكَيْت

Китоб – كِتَاب

Сенда
бор – لَكَ

Китоблар – كُتُب

Ёзди – كَتَبَ

Ит – كَلْب

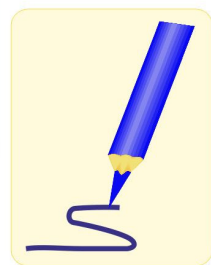
ك

ك

ك

ك

كِتَاب كُتِبَ كَلْب كِتَاكَيْت

Сўз
охирيدا

م

Сўз
ўртасида

م

Сўз
бошида

م

Алоҳида
шакли

م

ميم م

مَلِك

نَمْل

مَكْتَب

أَنْتُمْ

Луғат

Сизлар
(ўғил болалар) – أَنْتُمْ

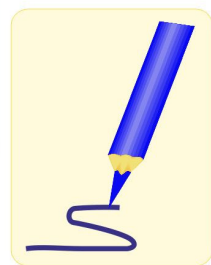
Ёзув
столи – مَكْتَب

Ким – مَنْ

Шоҳ – مَلِك

Еди – أَكَل

Чумоли – نَمْل

مَكْتَب مَلِك نَمْل أَنْتُمْ مَنْ أَكَل

Сўз
охирيدا

ح

Сўз
ўртасида

ح

Сўз
бошида

ح

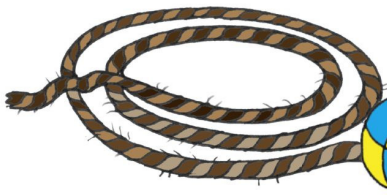
Алоҳида
шакли

ح

ح
Ҳа Ҳ

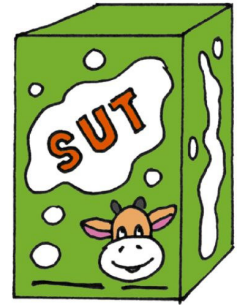
مِلْح

حَبْل

نَحْنُ

حَلِيب

Луғат

Туз -

مِلْح

Сут -

حَلِيب

Гўшт -

لَحْم

Биз -

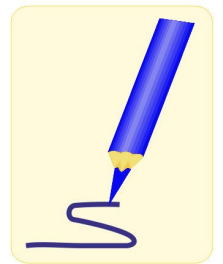
نَحْنُ

Туз -

مِلْح

Арқон -

حَبْل

ح ح ح ح حَلِيب مِلْح نَحْنُ حَبْل

مَنْ أَنْتَ؟ أَنَا حَكِيم لِي حَبْل

Сўз
охирيدا

ج

Сўз
ўртасида

ج

Сўз
бошида

ج

Алоҳида
шакли

ج

ج
Жим Ж

جَمَل

نَجْم

جَبَل

تَلْج

Луғат

Қор – تَلْج

Тоғ – جَبَل

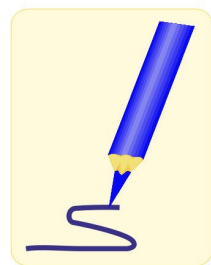
Чиройли – جَمِيل

Юлдуз – نَجْم

Каклик – حَجَل

Туя – جَمَل

Ҳа, шундай – أَجَل

ج ج ج ج جَبَل نَجْم جَمَل تَلْج

هَلْ لَكَ جَمَلٌ يَا جَمَالَ؟ أَجَلٌ لِي جَمَلٌ

Сўз
охирида

و

Сўз
ўртасида

و

Сўз
бошида

و

Алоҳида
шакли

و

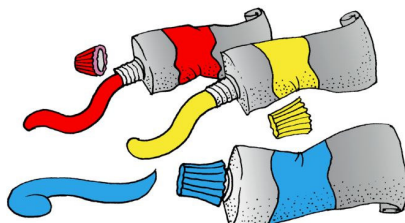
و

Вав

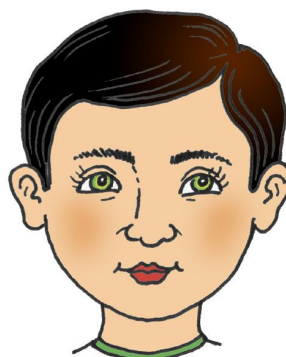
В

خَوْخ

لَوْن

وَجْه

* و ҳаракатсиз бўлиб, ундан олдинги ҳарф даммалик бўлса, “у” товуши чўзиб ўқилади.

Тут – تُوْت

تُوْم

Луғат

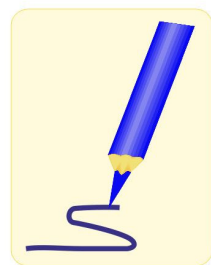
Шафтоли – خَوْخ Юз, афт – وَجْه

Саримсоқ – تُوْم Ранг, бўёқ – لَوْن

у
(ўғил бола) – هُو

و و وَجْه لَوْن خَوْخ تُوْم

وَجْه جَمِيل مَنْ هُو؟ هُو أَخِي

Сўз
охирيدا

د

Сўз
ўртасида

د

Сўз
бошида

د

Алоҳида
шакли

د

Дал Д

دُبّ

مَهْد

دَلْو

جَدّ

Луғат

Бешик - مَهْد

Айиқ - دُبّ

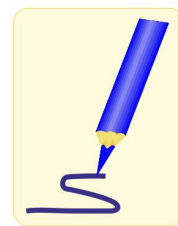
Янги - جَدِيد

Челак - دَلْو

Хўроз - دِيك

Бува - جَدّ

د د دُبّ دَلْو جَدّ مَهْد
مَهْد جَدِيد لَنَا دَلْو جَدِّي هُنَا

Сўз
охирида

ذ

Сўз
ўртасида

ذ

Сўз
бошида

ذ

Алоҳида
шакли

ذ

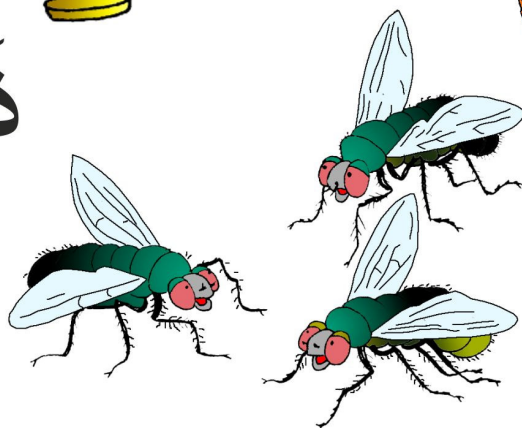
ذ
Зал 3

ذَهَب

ذَيْل

ذُبَاب

Луғат

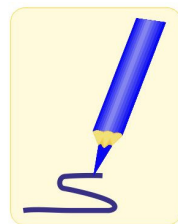
Ширин - لَذِيذ Дум - ذَيْل

Бу - هَذَا Пашшалар - ذُبَاب

Бу нима? - مَا هَذَا Олтин - ذَهَب

ذ ذَيْل ذُبَاب ذَهَب لَذِيذ هَذَا

مَا هَذَا؟ هَذَا خَوْخَ هَذَا خَوْخَ لَذِيذ

Сўз
охирيدا

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

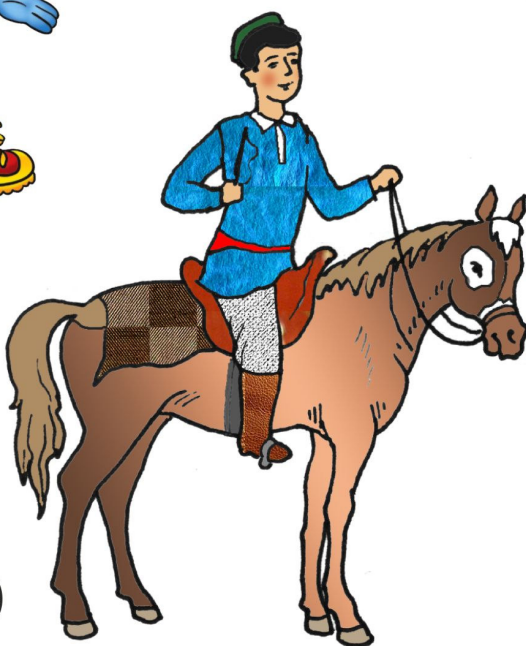
Рo P

رُمان

ارنب

ركاب

هر

Луғат

Чавандоз – رُكاب

Анор – رُمان

Қизил – اَحْمَر

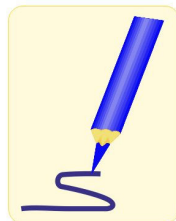
Мушук – هَر

Катта – كَبِير

Қуён – ارنب

ر ر رُمان هَر ارنب رُكاب اَحْمَر

اَحْي رُكاب رُمان اَحْمَر هَذَا هَر

Сўз
охирيدا

ز

Сўз
ўртасида

ز

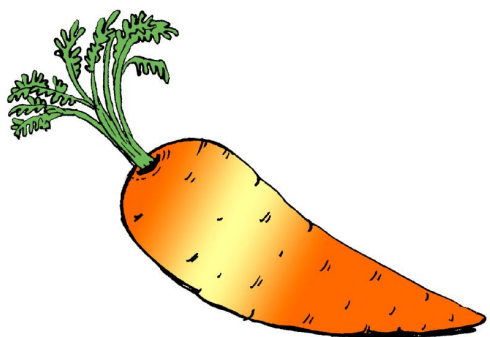
Сўз
бошида

ز

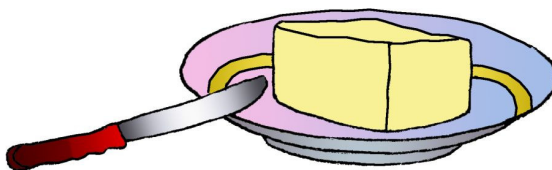
Алоҳида
шакли

ز

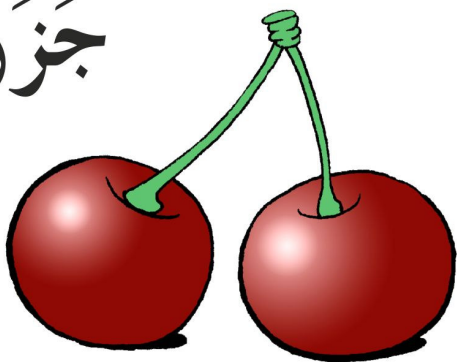
3a 3

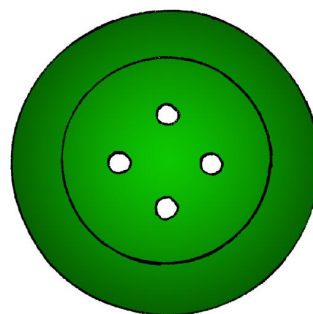
جَزَر

زُبْد

كِرَز

زِر

Луғат

Гилос – كِرَز

Сариёғ – زُبْد

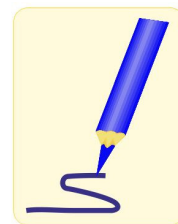
Банан – مَوْز

Тугма – زِر

Тарози – مِيزَان

Сабзи – جَزَر

ز زُبْد جَزَر زِر كِرَز مَوْز مِيزَان
مَوْز لَدِيد كِرَز أَحْمَر هَذَا زُبْد

Сўз
охирида

س

Сўз
ўртасида

س

Сўз
бошида

س

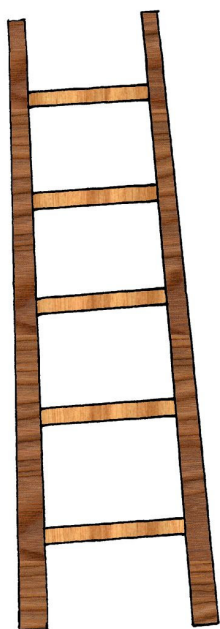
Алоҳида
шакли

س

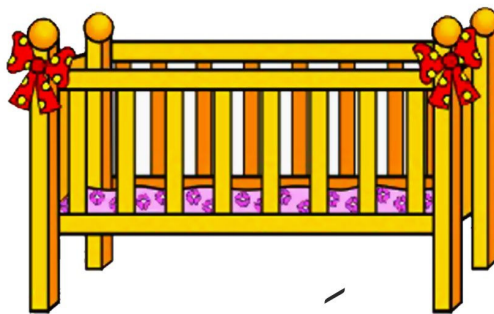
Син С

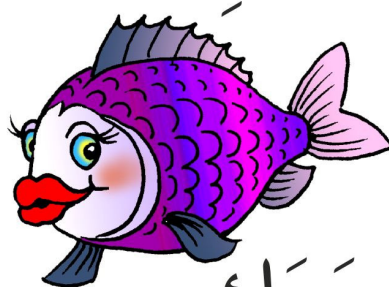
جَرَس

سَلَم

سَرِير

سَمَك

Луғат

Қўнғироқ – جَرَس

Каравот – سَرِير

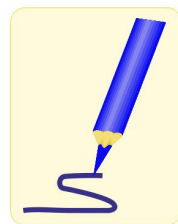
Исмим – اِسْمِي

Балиқ – سَمَك

Устоз – اُسْتَاذ

Нарвон – سَلَم

س س س س س
سَلَم كَبِير اِسْمِي سَلِيم سَرِير هُنَا جَرَس

Сўз
охирида

ش

Сўз
ўртасида

ش

Сўз
бошида

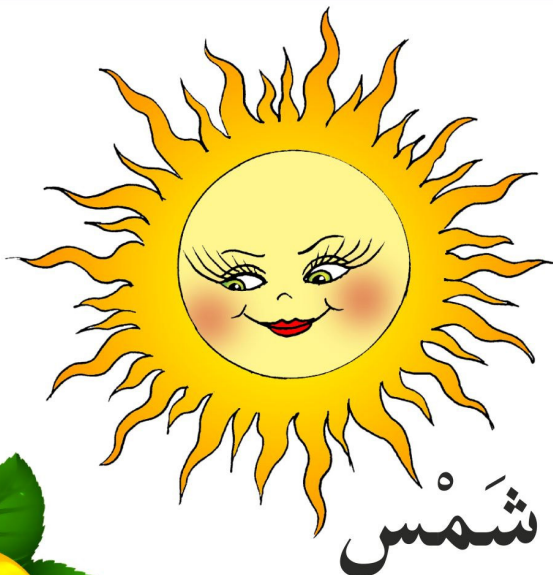
ش

Алоҳида
шакли

ش

ش

Шин Ш

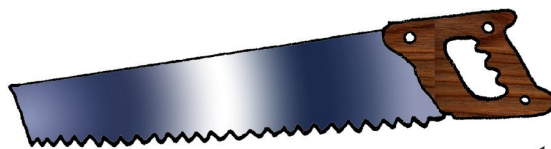
شَمْس

شَبَاك

مِشْمِش

مِنْشَار

Луғат

Қуёш – شَمْس

Дереза – شَبَاك

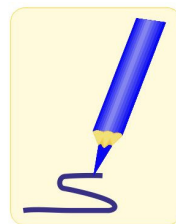
Ичди – شَرَب

Арра – مِنْشَار

Машҳур – مَشْهُور

Ўрик – مِشْمِش

ش ش ش ش ش
مَنْ أَنْتَ يَا أَخ؟ أَنَا أَسْتَاذ

Сўз
охирида

ف

Сўз
ўртасида

ف

Сўз
бошида

ف

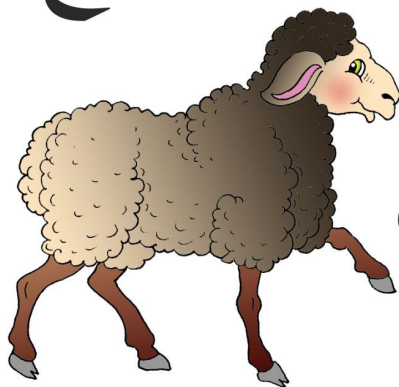
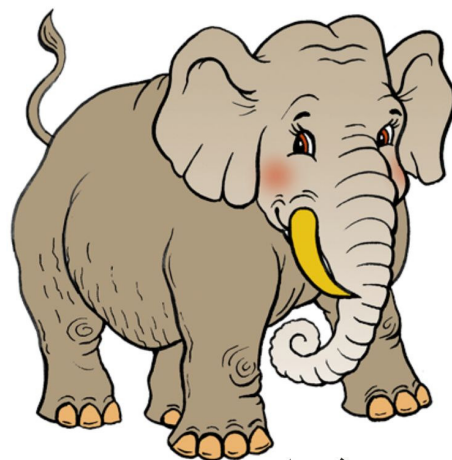
Алоҳида
шакли

ف

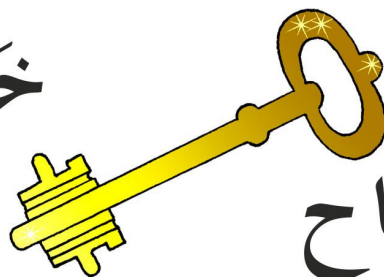
ف

Фа Ф

تُفَّاح

خُرُوف

فِيل

مِفْتَاح

Луғат

Олма – تُفَّاح

Фил – فِيل

Дафтар – دَفْتَر

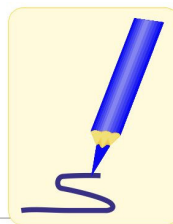
Калит – مِفْتَاح

Тушунди – فَهَم

Қўй – خُرُوف

ف ف ف ف فِيل مِفْتَاح خُرُوف

أَيْنَ دَفْتَرِي؟ فَهَمَ سَلِيمَ دَرَسَ

Сўз
охирيدا

ق

Сўз
ўртасида

ق

Сўз
бошида

ق

Алоҳида
шакли

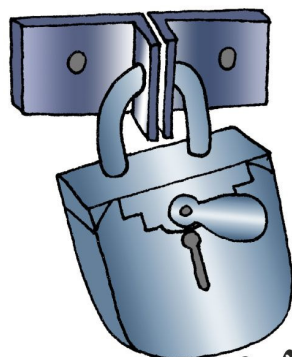
ق

ق

Қоф Қ

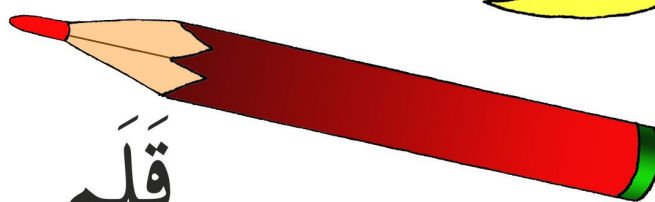
قرد

قفل

قمر

قلم

Луғат

Маймун – قرد

Чойнак – ابريق

Лайлак – لقلق

Ой – قمر

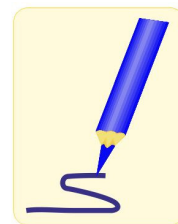
Қулф – قفل

Қалам – قلم

Бозор – سوق

ق ق ق ق ق قمر قفل ابريق لقلق

قلمي احمر ابريق جديد و جميل

Сўз
охирيدا

ط

Сўз
ўртасида

ط

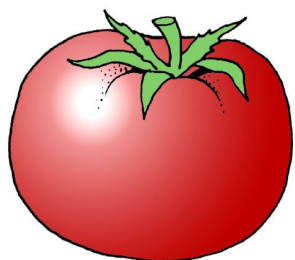
Сўз
бошида

ط

Алоҳида
шакли

ط

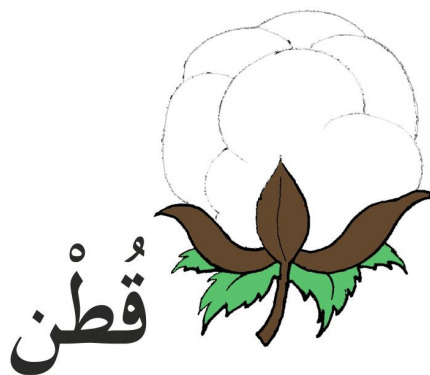
ط
To T

طَبَل طَمَاطِم

قِطَار

قُطْن

Луғат

Помидор – طَمَاطِم

Ноғора – طَبَل

Шифокор – طَبِيب

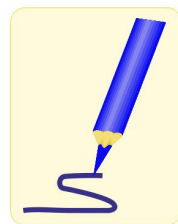
Пахта – قُطْن

Тарвуз – بَطِيخ

Поезд – قِطَار

ط ط ط ط ط قُطْن بَطِيخ

قِطَار كَبِير أَبِي طَبِيب هَذَا طَبَل

Сўз
охирيدا

ظ

Сўз
ўртасида

ظ

Сўз
бошида

ظ

Алоҳида
шакли

ظ

ظ

30 3

ظَلِّ

ظَرَفَ

ظُفْرَ

Луғат

Тоза - نَظِيفَ

Конверт - ظَرَفَ

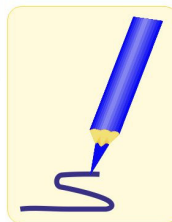
Қаради - نَظَرَ

Тирноқ - ظُفْرَ

Ходим - مُوظَّفَ

Соя - ظَلِّ

ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ

مَنْ هُوَ؟ هُوَ أَبِي أَبِي مُوظَّفَ

Сўз
охирيدا

ص

Сўз
ўртасида

ص

Сўз
бошида

ص

Алоҳида
шакли

ص

ص

Сод С

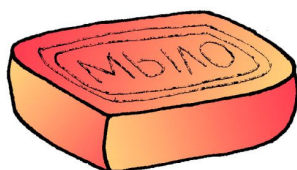
مِصْبَاح

صُنْدُوق

صَدِيقَان

صَابُون

Луғат

Совун – صَابُون

Чироқ – مِصْبَاح

Пиёз – بَصَل

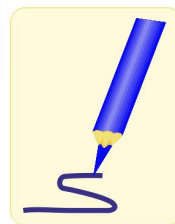
Икки дўст – صَدِيقَان

Айўир – حِصَان

Сандиқ – صُنْدُوق

ص ص ص ص مِصْبَاح بَصَل صَابُون

صُنْدُوق هُنَا مِصْبَاح جَمِيل

Сўз
охирيدا

ع

Сўз
ўртасида

ع

Сўз
бошида

ع

Алоҳида
шакли

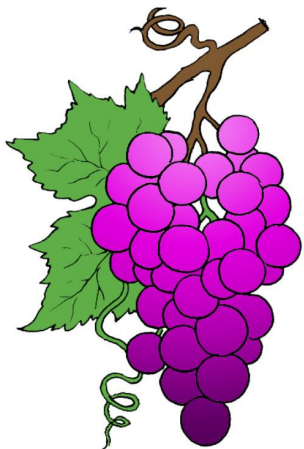
ع

ع

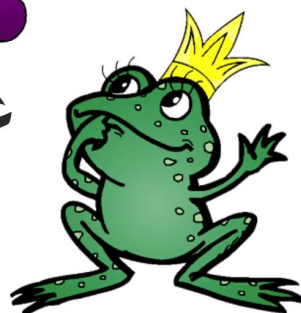
Ъайн Ёа

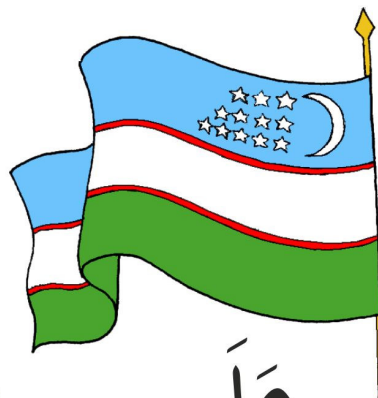
تَعَلَّب

عِنَب

ضِفْدَع

عَلَم

Луғат

Қурбақа - ضِفْدَع

Байроқ - عَلَم

Ўқитувчи - مُعَلِّم

Узум - عِنَب

Ишчи - عَامِل

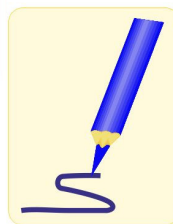
Тулки - تَعَلَّب

عَلَم تَعَلَّب ضِفْدَع

ع ع ع

هَذَا عِنَب لَدِيد

هَذَا عِنَب

«Дамма», «Фатҳа» ва «Касра» ҳаракатлари болаларга дейишди:

– Биласизми болалар, биз мана шу ҳарфлар ичидаги «Нун» ҳарфи билан қалин дўстмиз. У билан тез-тез учрашиб турамиз. «Нун» бизнинг олдимизга келганда шаклини бизникига ўхшатиб олади.

ه

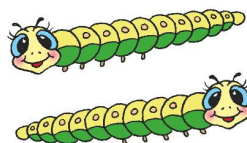
– Мана шундай икки дамmani кўрсангиз, «ун», – деб ўқинг.

Китоб – کتاب

ه

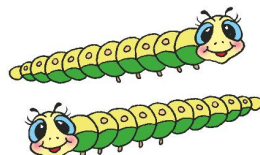
– Мана шундай икки фатҳани кўрсангиз, «ан», – деб ўқинг.

Китобни – کتابًا

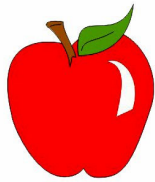
ه

– Мана шундай икки касрани кўрсангиз, «ин», – деб ўқинг.

Китобнинг – کتاب

ت

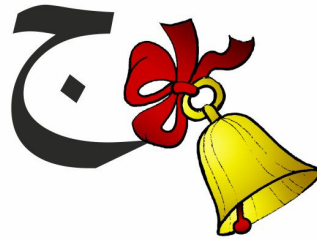

ب

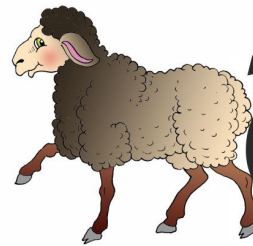

ا

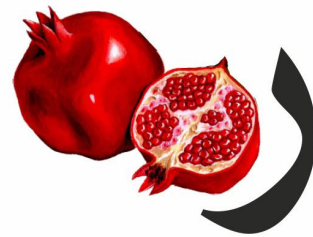
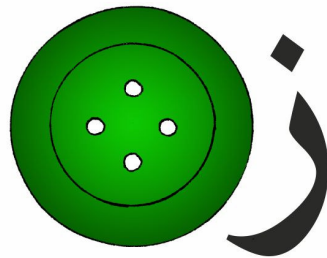
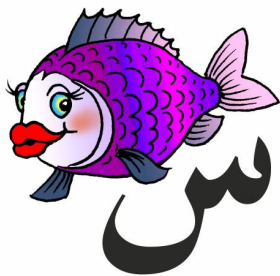
ح

ث

خ

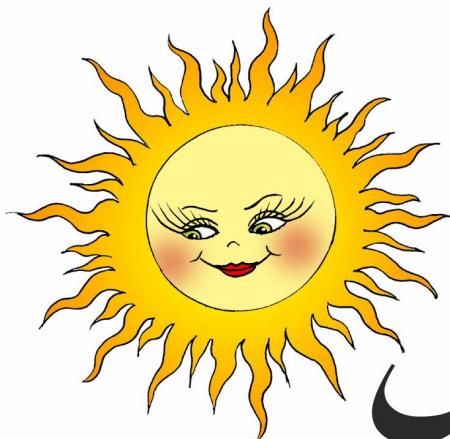
س

ز

ر

ص

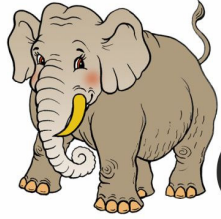
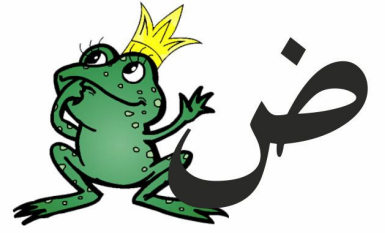
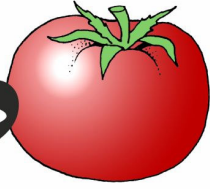

ش

ظ

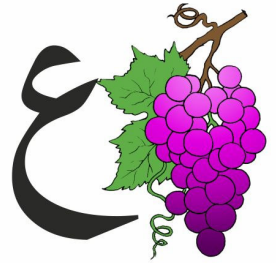

ط

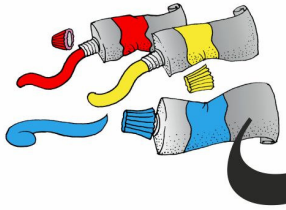

ف

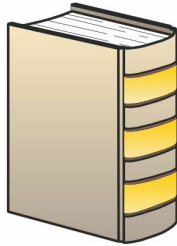
غ

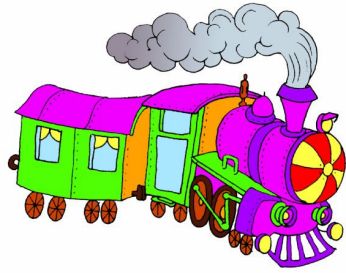
ع

ل

ك

ق

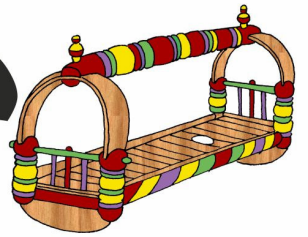

و

ن

م

ي

ه

АЛИФБЕ

араб тилида

Тузувчи: Анвар АҲМАД

Муҳаррир: Адиба ҲАМРО ҚИЗИ
Техник муҳаррир: Акбар РАҲМАТОВ
Мусахҳиҳа: Салима БАДАЛБОЕВА
Рассом: Бахтиёр МУҲАМЕДОВ

“Yurist-media markazi” нашриёти,
Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30 уй.
тел.: 717-76-88

Босишга рухсат этилди: 2010 йил.
Бичими: Адади:
Босма табағи: 4,0 Шартли босма табағи :
Буюртма №
Баҳоси келишилган нарҳда

« » босмахонасида чоп этилди
Тошкент шаҳри, кўчаси, уй.

ISBN-978-9943-337-85-5

9 789943 337855

ALIFBO

Тошкент - 2010